

บทสรุป

โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศประชากรกลุ่มเปราะบางของเทศบาลตำบลชะมาย

บูรณาการร่วมกับงานวิจัย

เรื่อง ระบบสร้างเสริมสุขภาพชุมชน สู่การเป็นชุมชนสุขภาวะ เพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

พื้นที่ เทศบาลตำบลชะมาย จ.นครศรีธรรมราช

โดย วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (SCT) และ เทศบาลตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตามที่วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (SCT) โดย ดร.พวงรัตน์ จินพล ดร.สุภารัตน์ สุดสมบูรณ์ และ ดร.จุฑาภรณ์ ลิ้มสุวรรณมณี ได้นำเสนอโครงการชุดวิจัยเรื่อง “ระบบสร้างเสริมสุขภาพชุมชน สู่การเป็นชุมชนสุขภาวะ เพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี พื้นที่เทศบาลตำบลชะมาย จังหวัดทุ่งสง” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งก่อนเสนอโครงการชุดวิจัย ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อพูดคุยกับผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ขอสนับสนุนทุนวิจัย ซึ่งโครงการชุดวิจัยที่ได้รับงบประมาณ สอดคล้องกับแผนโครงการของเทศบาลตำบลชะมายภายใต้ “โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศประชากรกลุ่มเปราะบางของเทศบาลตำบลชะมาย” ซึ่งกลุ่มเปราะบาง ตามความหมายข้างต้นนี้ ได้แก่ “ผู้สูงอายุ”

ภายใต้โครงการ โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศประชากรกลุ่มเปราะบางของเทศบาลตำบลชะมาย” ทางผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้จัดทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

- ๑) บทบาทของระบบสารสนเทศต่อการพัฒนาชุมชนและกำหนดตัวชี้วัดการพัฒนาในแต่ละด้านโดย การมีส่วนร่วมของชุมชน
- ๒) ระบบสารสนเทศในการพัฒนาชุมชน และวิธีการเก็บข้อมูล
- ๓) ความรู้เรื่อง การวิเคราะห์ การจัดทำฐานข้อมูลต่างๆ และการนำใช้สารสนเทศ
- ๔) ผู้สูงอายุกับการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้กับนักเรียน เยาวชนและกลุ่มผู้เปราะบางในเขตเทศบาล ตำบลชะมายโดยใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศชุมชน
- ๕) ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบบริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน (EMS) หรือหมายเลขด่วน ๑๖๖๙ โดยใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศชุมชน
- ๖) การทำตำรับอาหารสำหรับกลุ่มผู้เปราะบางตามวิถีพื้นบ้าน และจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรสำหรับ ตำรับอาหารในชุมชน เพื่อจัดเก็บในระบบสารสนเทศชุมชน
- ๗) ระบบสารสนเทศชุมชน และร่วมประเมินโครงการฯ โดยชุมชนและคณะทำงาน ภายใต้ตัวชี้วัดที่ ได้ร่วมประชุมกำหนดขึ้น

ซึ่งจากการกำหนดจัดกิจกรรมของเทศบาลตำบลชะมาย ส่งผลต่อกลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ) และส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการชุดวิจัย ดังนี้

๑. กลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ) ซึ่งจะทำให้ได้เรียนรู้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในระบบสารสนเทศต่อการพัฒนาชุมชน และร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาตามองค์ประกอบหลักทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารท้องถิ่น รวมถึงใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศในการเรียนรู้กระบวนการอื่นๆ

๒. ได้มีการเก็บข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ) เกี่ยวกับการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุภายใน ๗ วันที่ผ่านมาว่าทานอะไรไปบ้างและรับประทานอาหารบ่อยเพียงใดตามรายการอาหารที่มีอยู่ในแบบสอบถาม และถามถึงสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณรอบๆบ้านว่ามีสมุนไพร หรือพืชผักอะไรบ้างที่และพืชผักที่มีอยู่ได้นำไปใช้ทำประกอบอาหาร และยาสมุนไพรหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ที่ได้ไปวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป

๓. จากการกำหนดตัวชี้วัดในกิจกรรมที่ ๑ ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดสุขภาวะชุมชน ทั้งหมด ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านสุขภาพ ๒) ด้านเศรษฐกิจ ๓) ด้านสังคม ๔) ด้านสิ่งแวดล้อม ๕) ด้านการบริหารท้องถิ่น และในแต่ละด้านมีข้อคำถามที่เป็นเกณฑ์ชี้วัดเพื่อหาค่าร้อยละ จำนวน และคะแนนในระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ข้อคำถามนั้น เช่น ๑) ไม่เป็นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ๒) การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ๓) การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ๔) รับประทานอาหารปลอดภัยและครบ ๕ หมู่ ๕) รายได้เพียงพอกับรายจ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน ๖) มีอาชีพที่มั่นคงสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ๗) ที่อยู่อาศัยมั่นคง ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ๘) พฤติกรรมการดื่มและการสูบบุหรี่ ๙) การได้รับการศึกษาตามเกณฑ์หรือความต้องการ และ ๑๐) การควบคุมขยะและสิ่งปฏิกูลในบ้านเรือนเป็นต้น เป็นต้น

๔. กลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ) มีความรู้และเข้าใจระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินหรือ EMS นอกจากนี้ยังมีการติดตั้งแอปพลิเคชัน ๑๖๖๙ กับโทรศัพท์แบบ Smart Phone และมีการตั้งค่าหมายเลขด่วน 5 = 1669 โดยให้กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมช่วยกลุ่มผู้สูงอายุในการสอนการติดตั้ง Application EMS 1669 และการตั้งค่าหมายเลขด่วน รวมถึงการใช้งาน Application และ ผู้สูงอายุได้รับรู้เกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตในการรักษาฟรีได้ทุกโรงพยาบาล (UCEP)

๕. กลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ) ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำตำรับอาหารตามวิถีพื้นบ้าน และจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรสำหรับตำรับอาหารในชุมชน จะได้เรียนรู้ลักษณะของตำรับอาหารที่ดี และเคล็ดลับการกินอย่างไรให้สุขภาพดี

สรุปได้ว่า จากการทำงานร่วมกันของวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (SCT) และเทศบาลตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้โครงการชุดวิจัยและการดำเนินการตามแผนโครงการของเทศบาลส่งผลให้ เทศบาลตำบลชะมาย ก่อเกิดประโยชน์ในอนาคตดังนี้

๑. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการกำหนดตัวชี้วัดสุขภาวะชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสรุปได้ว่า เทศบาลตำบลชะมาย มีตัวชี้วัดสุขภาวะ จำนวน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านสุขภาพ ๒) ด้านเศรษฐกิจ ๓) ด้านสังคม ๔) ด้านสิ่งแวดล้อม และ ๕) ด้านการบริหารท้องถิ่น และมี ๓๘

ตัวชี้วัด ซึ่งทีมวิจัยอยู่ระหว่างออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นจะดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในโครงการชุดวิจัย ซึ่งหลังจากได้ผลการศึกษามาแล้ว ทางเทศบาลตำบลชะมาย จะได้ข้อมูลและระบบสารสนเทศด้านสุขภาวะต่างๆ ทั้ง ๕ ด้าน เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ และที่สำคัญ ข้อมูลจากระบบสารสนเทศจะทำให้แก้ปัญหาได้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการมากขึ้น โดยเฉพาะกับกลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ)

๒. เทศบาลตำบลชะมาย จะมีตำรับอาหารมาตรฐานในรูปแบบของรูปเล่มขนาดพกพา ทั้งสิ้น 35 ตำรับ สำหรับ 7 กลุ่มประชากร โดยแบ่งกลุ่มอาหารตามกลุ่มประชากรในงานวิจัย คือ กลุ่มภาวะโภชนาการขาด จำนวน 5 ตำรับ กลุ่มภาวะโภชนาการเกิน จำนวน 5 ตำรับ กลุ่มเบาหวาน จำนวน 5 ตำรับ กลุ่มความดันโลหิตสูง จำนวน 5 ตำรับ กลุ่มเบาหวานร่วมกับความดันโลหิตสูง จำนวน 5 ตำรับ กลุ่มภาวะโภชนาการเกินร่วมกับเบาหวาน จำนวน 5 ตำรับ และกลุ่มโภชนาการเกินร่วมกับความดันโลหิตสูง จำนวน 5 ตำรับ โดยรายละเอียดในตำรับอาหารจะมีการเปรียบเทียบให้เห็นถึงปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ ปริมาณพลังงานและคุณค่าทางโภชนาการระหว่างตำรับอาหารดั้งเดิม กับ ตำรับอาหารที่พัฒนาแล้ว รวมถึงสรรพคุณของพืชผักสมุนไพรที่ใช้ในอาหารแต่ละตำรับ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ดีในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเพื่อให้มีภาวะโภชนาการที่ดีขึ้นโดยยังคงยึดรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและบริบทชุมชนตามแบบแผนการบริโภคที่เหมาะสม

๓. เทศบาลตำบลชะมาย จะมีระบบสารสนเทศสุขภาวะชุมชน พัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีเว็บด้วยเทคนิค Responsive Web ทำให้สามารถใช้งานได้ทั้งผ่านคอมพิวเตอร์และสมาร์ตโฟน ข้อมูลที่จัดเก็บและสามารถเรียกดูได้ เช่น ข้อมูลพิกัดบ้านและแหล่งบริการวัตถุดิบ ข้อมูลแบบแผนการบริโภคอาหารผู้สูงอายุ ข้อมูลสุขภาวะชุมชน ใน ๕ องค์ประกอบหลัก ทั้งนี้ ระบบสารสนเทศสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบข้อมูลเชิงสถิติด้วยแผนภาพ และข้อมูลเชิงแผนที่ที่เข้าใจง่าย สามารถเรียกดูผ่าน Google Maps เพื่อสะดวกในการใช้ข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในการสร้างนโยบายและกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน

ดร.สุदारัตน์ สุตสมบุญณ์

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (เอสเทค)